
Kostel sv. Štěpána

Eva Ungrová

Farní kostel sv. Štěpána byl založen v místech osady Rybníček při dnešní Štěpánské ulici roku 1348, vlastní stavba probíhala v letech 1351–1401. Na kostel bylo přeneseno zasvěcení ze staré románské rotundy sv. Longina. Stejně jako kostel sv. Jindřicha byl spravován řádem Křižovníků s červenou hvězdou, což byla náhrada za vykoupené křižovnické pozemky na území nově založeného Nového Města. Zasvěcení sv. Štěpánu, jehož Karel IV. velmi ctil a vlastnil i jeho relikvie, zřejmě odkazovalo na umístění kostela nedaleko Koňského trhu – Štěpán byl mj. patronem všech, kdo pracovali s koňmi, na jeho svátek 26. prosince se žehnal např. oves.

Kostel byl projektován jako bazilikální trojlodí, k němuž se na východě připojuje presbytář, a s věží, která je umístěna v ose stavby. Délka kostela je 44 m, šířka hlavní lodi 7,80 m a výška hlavní lodi 17 m. Materiálem je lomové zdivo. Chrámový vnitřek je prostý a nečleněný. Hlavní loď je rozčleněna do čtyř obdélníkových polí zaklenutých žebrovou křížovou klenbou a je osvětlena poměrně širokými okny. Nová jsou všechna okna hlavní lodi i v lodích bočních. Pouze ve východní stěně jižní boční lodi nalézáme zbytky sdruženého pozdně gotického okna. Zasvěcení oltářů poukazuje na dobový kult Božího Těla a na úctu sv. Václava. K výbavě kostela patří mimo jiné i rokokový oltář Panny Marie Svatoštěpánské s gotickým obrazem Madony Svatoštěpánské ze třetí čtvrtiny 15. století.

V 17. století byl kostel zbarokizován. Na jižní straně kostela byla roku 1686 přistavena tzv. Kornelská kaple a při severní straně sakristie vznikla v roce 1739 tzv. Branbergerovská kaple se sochařskou výzdobou, zejména s morovými patrony a Nejsvětější Trojicí, a freskou Posledního soudu. Dalším stavebním zásahem bylo v roce 1866 dostavení novogotické předsíně. Puristická regotizace chrámového vnějšku proběhla v 70. letech 19. století. Celý kostel byl nově opraven v letech 1926–1936.